Р Е П У Б Л И К А Б Ъ Л Г А Р И Я
МИНИСТЕРСТВО НА ЕЛЕКТРОННОТО УПРАВЛЕНИЕ

РЕЗЮМЕ КЪМ ОТЧЕТА ЗА 2022 г.

Министерството на електронното управление (МЕУ или Министерството) реализира политика, която допринася икономическата и социалната среда да е все по-конкурентоспособна и бързо развиваща се. Министърът на електронното управление провежда държавната политика в областта на електронното управление и в областта на информационното общество и информационните технологии във взаимодействие с другите органи на изпълнителната власт.

Провежданата държавната политика включва и електронните удостоверителни услуги, електронната идентификация, мрежовата и информационна сигурност, инфраструктурата за пространствена информация и информацията от обществения сектор в машинно-четим отворен формат.

Политиката в областта на информационното общество, информационните и комуникационни технологии и интернет управлението ще допринесе за постигането на значителен интелигентен, устойчив и приобщаващ цифров растеж. Изпълнението ѝ изисква добре работещ координационен механизъм, обхващащ всички нива на управление. Министерството на електронното управление (МЕУ) формира и развива националната политическа рамка в сътрудничество с останалите държавни институции и участва във формирането на европейската политическа рамка.

Отчетът за изпълнението на програмния бюджет на Министерство на електронното управление (МЕУ) за 2022 г. представя финансова информация за събираните приходи и извършените разходи по бюджета на изпълняваната бюджетна програма „Електронно управление и информационно общество", по политика в областта на електронното управление и е в размер на **53 174 271 лв.**

През 2022 г. настъпиха промени в организационната структура, управляваща политиката за електронно управление, информационното общество и информационните технологии. С Постановление № 89 на Министерския съвет от 19.05.2022 г. се създаде Изпълнителна агенция „Инфраструктура на електронното управление" и се прие Устройствен правилник на Изпълнителна агенция „Инфраструктура на електронното управление" и нов Устройствен правилник на Министерството на електронното управление.

Новият устройствен правилник на МЕУ е синхронизиран с разпоредбите на ЗИД на ЗЕУ, обнародван на 22.02.2022 г., и включва функциите по подпомагане изпълнението на всички правомощия на министъра на електронното управление съгласно законодателството със съответната структура и щатна численост.

Общата администрация в структурата на министерството е организирана в четири дирекции: дирекция „Административно обслужване“, дирекция „Стратегически комуникации", дирекция „Финанси и управление на активи“, дирекция „Правни дейности и обществени поръчки“, а специализираната администрация - в пет: дирекция „Политики за електронно управление“, дирекция „Системи и компоненти на електронното управление“, дирекция „Управление на програми и проекти“, дирекция „Мрежова и информационна сигурност“, дирекция „Информационни технологии, информационно общество, европейска координация и международно сътрудничество“. Общата численост на персонала на министерството и на изпълнителната агенция е 609 щатни бройки.

Дейностите по политиката са насочени към устойчиво и последователно въвеждане и развитие на електронното управление, съгласно Актуализираната Стратегия за развитие на електронното управление в Република България 2019–2025 г., Пътната карта към нея, Закона за електронното управление (ЗЕУ) и наредбите към него, Закона за достъп до пространствени данни, Закона за достъп до обществена информация (ЗДОИ), Закона за киберсигурност (ЗКС) и други нормативни документи в областта.

За цялостната координация на изпълнението на политиката за електронното управление, с Постановление № 38 на Министерския съвет от 29.03.2022 г. се създаде Съвет за електронно управление (СЕУ) при Министерския съвет. Министерството на електронното управление изпълнява функциите на Секретариат на СЕУ като осъществява организационно-техническото, експертното и финансовото обслужване на дейността на съвета.

Приоритетните области, по които работи министерството, са актуализация на нормативната уредба в областта на електронното управление, осъществяването на контролни функции, развитието на електронните услуги, достъпът по електронен път до информация, оперативната съвместимост на информационните системи (включително семантична) и мрежовата и информационна сигурност. Създаването на сигурност и доверие в потребителите, както и повишаване на тяхната информираност и осъзнатост е предпоставка за повсеместно навлизане на новите информационни технологии и електронните услуги във всекидневието на гражданите и за успешното им приобщаване към информационното общество.

През отчетения период продължиха дейностите, свързани с реализация на Единния модел за заявяване, плащане и предоставяне на ЕАУ чрез интеграция на хоризонталните системи на електронното управление. В процес на разработване са Системата за еФорми и Системата за поддържане на потребителски профили, които са необходими за предоставяне на образци на документи и формуляри и поддържане на специфична за всеки потребител на електронни услуги информация.

Фокусът в областта на електронното управление и през 2022 г. е насочен към намаляване на административната тежест за гражданите и за бизнеса чрез използване на създадените технологични възможности за централизирано заявяване, заплащане и предоставяне на електронни административни услуги. Към момента на Единния портал за достъп до електронни административни услуги (ЕПДЕАУ) е публикувана информация за 1 788 услуги, от тях 1 203 електронни административни услуги са реализирани чрез централизирано заявяване. За заявяването им са разработени над 1 700 електронни форми на услугите и съпътстващите документи.

През отчетния период са реализирани 272 нови електронни административни услуги за централизирано заявяване. Публикувана е информация за 142 електронни административни услуги, предоставяни децентрализирано от Патентно ведомство, НАП и НОИ.

През 2022 г. МЕУ обезпечава постигането на следните стратегически и оперативни цели:

По стратегическа цел 1: Развитие и контрол на политиката за електронно управление.

През отчетния период продължава активната работа по усъвършенстване на нормативната рамка с отношение към електронното управление.

Подготвен е проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за електронното управление, свързан с разрешаването на няколко съществени проблема относно ефективното, сигурно и лесно предоставяне на електронни административни услуги за гражданите и бизнеса, дейността при предоставянето на електронни административни услуги, както и относно разрешаване на пречки пред осъществяването на комплексно административно обслужване. Проектът е публикуван за обществено обсъждане на Портала за обществени консултации на адрес https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=6891.

С цел повишаване на прозрачността при процеса на възлагане на обществени поръчки за проекти и дейности в сферата на електронното управление и информационните и комуникационни технологии в администрациите е подготвен проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за обществените поръчки. Проектът е публикуван за обществено обсъждане на Портала за обществени консултации на адрес https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=6913.

Доработен е проектът на Закон за изменение и допълнение на Закона за достъп до обществена информация, въвеждащ разпоредбите на Директива (ЕС) 2019/1024 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 година относно отворените данни и повторното използване на информацията от обществения сектор. Проектът беше представен за обществени консултации в периода 16-29 март 2022 г. на адрес https://strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=6679.

С Протоколно решение № 13.31 на Министерския съвет от 23.03.2022 г. е приет Докладът по изпълнението на Решение № 435 на МС от 2020 г. за приемане на Списък с набори от данни по приоритетни области, които да се публикуват в отворен формат на Портала за отворени данни през 2020 г.

С Решение № 406 на Министерския съвет от 23.06.2022 г. е приет Списък с набори от данни по приоритетни области, които се публикуват в отворен формат на Портала за отворени данни през 2022 г. (https://data.egov.bg/document/view/19).

С Решение № 21 от 2022 г. от Протокол № 76 от 28.07.2022 г. на Съвета за административна реформа са одобрени Правилата за институционална идентичност на интернет сайтовете и порталите на държавната администрация.

Актуализирана и утвърдена от министъра на електронното управление е Методология за наблюдение и проверки на достъпността на съдържанието на интернет страниците и мобилните приложения на лицата по чл. 1, ал. 1 и ал. 2 от ЗЕУ и приложенията към нея.

На 05.12.2022 г. е официално одобрена от Службите на Европейската комисия Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ (ПНИИДИТ) 2021 – 2027. По Приоритет 2 „Цифрова трансформация на публичния сектор“. се предвижда съфинансиране от Европейския фонд за регионално развитие на действия, свързани с прилагането на Европейската стратегия за данните и изграждането на национални пространства от данни в приоритетни сектори и области на политики и в киберсигурността.

В изпълнение на Постановление № 242 на Министерския съвет от 11 август 2022 година за организация и координация на процеса на разговори и подготвителни дейности за присъединяване на Република България към Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР), МЕУ е водещо ведомство в Комитета по политика в областта на цифровата икономика. Във връзка с осъществяването на техническите прегледи на ОИСР, в качеството на подпомагащо ведомство, министерството е включено в работата на следните комитети: Комитет за научна и технологична политика, Комитет по здравеопазване, Комитет по публично управление, Комитет по корпоративно управление Комитет по финансови пазари, Комитет по регулаторна политика, Комитет по търговия и Работна група по експортни кредити и кредитни гаранции, Комитет по потребителска политика.

През 2022 г. за спазване на изискванията на ЗЕУ, ЗКС и подзаконовите нормативни актове по прилагането им, са извършени 298 броя проверки, от които 287 бр. планови проверки и 11 броя проверки по постъпили сигнали от граждани и организации. В резултат на извършените проверки са съставени 291 бр. протоколи/резултати от извършени проверки със дадени задължителни предписания, изготвени са 4 броя доклади след извършени проверки по ЗКС и са съставени 2 броя актове за установяване на административно нарушение.

По стратегическа цел 2: Трансформиране на администрацията в цифрова и развитие на услуги, ориентирани към потребителя.

През 2022 г., предвид изискванията, произтичащи от приет Регламент (ЕС) 2018/1724 Европейския парламент и на Съвета от 2 октомври 2018 година за създаване на единна цифрова платформа за предоставяне на достъп до информация, процедури и услуги за оказване на помощ и решаване на проблеми, са изпълнени следните дейности:

- Взето е решение за интегриране на информацията, налична на портала „Вашата Европа“, на Единния портал за достъп до електронни административни услуги (ЕПДЕАУ) – www.egov.bg, в качеството му на Единна национална точка. На надградения Единен портал за достъп до електронни административни услуги са създадени области и раздели съгласно Приложения I, II и III на Регламент (ЕС) 2018/1724. Публикувана е и цялата информация на български език по приложенията, като същата е достъпна за потребителите на Единния портал.

- Изготвено и внесено в Министерския съвет е предложение за допълнение в Закона за електронното управление, съгласно което порталът по чл. 12, ал. 1 следва да бъде определен за национална интернет страница съгласно Приложение II от Регламент (ЕС) 2018/1724 по смисъла на член 4, точка 1, за осигуряване на базови трансгранични услуги. Заедно с това административните органи, съобразно законоустановените си функции и правомощия, осигуряват актуална, вярна и цялостна информация по Приложенията на Регламента.

- Във връзка с изпълнение на ангажиментите на МЕУ съгласно Плана за действие към Плана за въвеждане на еврото в Република България, през месец декември 2022 г. е изготвена първоначална версия на проект на Методически указания към административните органи относно адаптирането на информационните системи във връзка с въвеждането на еврото в Република България. Проектът на указания е внесен за обсъждане в работна група „Публична администрация“ към Координационния съвет за подготовка на Република България за членство в еврозоната;

Във връзка с публикуването на масиви от пространствени данни на инфраструктурата за пространствена информация и процесите, свързани с обмен на пространствени данни съгласно Закона за достъп до пространствени данни (ЗДПД) и изискванията на Директива 2007/2/ЕО за създаване на инфраструктура за пространствена информация в Европейската общност (INSPIRE), на Националния портал за пространствени данни през второто полугодие на годината беше регистрирано намаляване на броя на публикуваните метаданни, масиви от пространствени данни и услуги за тях. При извършената на 15 декември 2022 г. проверка (харвест) от Европейската комисия, през Европейския портал INSPIRE, беше установено, че валидираните записи от 244 за 2021 година са намалели до 166, а по отношение на услугите - от 97 през 2021 г. са отчетени 37 за 2022 г., което показва, че ангажираността на администрациите в процеса на изпълнение на задълженията им по ЗДПД е намаляла и броят на наборите от валидирани данни и услуги бележи спад. Към 31.12.2022 г. на Портала за отворени данни (ПОД) (https://data.egov.bg/) са публикувани 11 015 набора от данни от 536 на брой организации.През 2022 година продължиха усилията за разширяването на възможностите на средата за Междурегистров обмен на справочна и удостоверителна информация RegiX. Използва се възможността от всички общини да се извършват проверки чрез Средата за междурегистров обмен RegiX. Инсталират се електронни печати в администрациите за целите на предоставяне на удостоверителни услуги. Към средата са свързани 82 основни регистъра, администрирани от 28 централни администрации – министерства и изпълнителни агенции, и са реализирани 218 справки към регистрите.

За отчетния период са постъпили и обработени 245 заявления за достъп до данни. Издадени са 35 протокола с 236 заповеди за присъединяване на консуматори към средата.

- **Системата за еАвтентикация**, разработена за нуждите на електронното управление, която реализира процеса, свързан с идентификация и автентикация (удостоверяване на самоличността) на заявители на предоставяните от административните органи електронни услуги или други уеб приложения, през 2022 г. е надградена с версия 2.0, като е добавено средство за идентификация персонален идентификационе код (ПИК) на НОИ. Така в системата са изпълнени два програмни интерфейса, съответно към НОИ и към НАП.

- **Системата за електронно плащане (еПлащане)** е реализирана като система за управление на единната среда за електронни разплащания и е предназначена да осъществи взаимовръзка между заявителите на електронни административни услуги (ЕАУ), техните доставчици и доставчиците на платежни инструменти (банки). Актуализирани са Общи условия за присъединяване на административни органи и на доставчици на платежни услуги към Единната входна точка за електронни плащания в централната и местната администрация и използване на функционалността „Централен виртуален ПОС терминал“ (ЦВПОС), поддържана от Министерство на електронното управление. През 2022 г. към Системата за електронно

плащане и функционалността ЦВПОС са присъединени 161 бр. АИС клиенти. Извършените трансакции са 43 865 бр., а обработените заявления за присъединяване са 221 бр.

- **Система за проверка валидността на персонален сертификат (еВалидиране)** е средство за проверка и потвърждаване на валидността на квалифициран електронен подпис, удостоверение за време (time stamp), електронно подписан документ в реално време, както и възможност за разпечатване на електронен документ, преобразуване на съдържанието на документ на хартиен носител в електронна форма. Валидирането на удостоверението за време включва и процеса на валидиране на електронния подпис на издателя на удостоверението за време. Към системата са добавени около 700 удостоверителни (Root) сертификати от доверителния списък, администриран от Европейската комисия относно валидиране на електронен подпис. Системата е интегрирана със Системата за сигурно електронно връчване.

- **Системата за електронно връчване (еВръчване)** е реализирана като система за управление на изпращането и/или получаването и съхраняването на електронни документи за/от публични органи, физически и юридически лица при еднозначно удостоверяване на момента на изпращане, получаване и връчване, както и за гарантиране на авторството и интегритета на същите. В съответствие с Регламент 910/2014, системата реализира услуга електронна препоръчана поща, която е електронен еквивалент на услугата препоръчаната поща с обратна разписка. Към 31.12.2022 г. в Системата за сигурно електронно връчване (ССЕВ) регистрираните потребители са 216 434, от които 195 148 физически лица, 2 169 административни органи, 8 955 лица, предоставящи обществени и публични функции и 10 178 фирми.

- **Единният портал за достъп до електронни административни услуги** (ЕПДЕАУ) е реализиран като единна точка за достъп до електронни административни услуги. През отчетния период продължи развитието на ЕПДЕАУ и актуализацията на съдържанието му. За 2022 г. на единния портал за достъп до електронни административни услуги (ЕПДЕАУ) е публикувана информация за 1 788 услуги, от тях 1 203 електронни административни услуги са реализирани чрез централизирано заявяване по одобрения Единен модел за заявяване, заплащане и предоставяне на електронни услуги. За заявяването им са разработени над 1 700 електронни форми на услугите и съпътстващите документи.

Присъединените административни органи към Единния модел за заявяване, заплащане и предоставяне на ЕАУ са 501, от които 49 са централни, 302 общински и техни райони и подделения, 27 областни и 123 специализирани териториални администрации.

- **Системата за управление на електронни форми (еФорми)** е система, която дава възможност за избор на услуга и автоматизиране на последващите процеси на взаимодействие между заявител и доставчик при предоставяне на заявената услуга. Системата позволява достъп на автентикирани вече потребители до списък от електронни административни услуги и попълване на съответната електронна форма и подаване към административния орган, извършващ услугата. Чрез прототипа на системата за електронни форми се предоставят централизирано 1 203 електронни услуги, разработени и публикувани по Единния модел за заявяване, заплащане и предоставяне на ЕАУ. Всички форми са разработени по стандарт, с цел унифициране на формуляри. Системата е интегрирана със Системата за сигурно електронно връчване, системата за еАвтентикация и с Единния портал за достъп до електронни административни услуги. За 2022 г. броят на заявените услуги е 68 385, което е близо 2 пъти повече от предходната 2021 г. година, когато заявяванията са 35 090.

По стратегическа цел 3: Развитие на споделените ресурси на електронното управление.

За отчетния период е извършено проектиране на оптични кабелни линии за следните три обекта на основание Договор №125/11.11.2019 г. със „Съобщително строителство и възстановяване“ ЕАД за „Поддръжка и развитие на електронна съобщителна инфраструктура от Единната електронна съобщителна мрежа на държавната администрация и за нуждите на националната сигурност“ - чл. 1, ал. 2, т. 4, Развитие на мрежата - изграждане на нови оптични кабелни линии или отклонения от съществуващата мрежа:

1. „Проектиране и изграждане на оптични кабелни линии за нуждите на органите на държавната власт между Борика с адрес бул. Цар Борис III №41 с опорен възел ИАОС с адрес бул. Цар Борис III №136, Борика с адрес бул. Цариградско шосе №117 с опорен възел ДАЕУ и структура на Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“ с адрес бул. Цариградско шосе №117 към ВД – СОСП София 3“, между нова разклонителна муфа в съществуваща кабелна шахта от ОКЛ ОА Перник – ЦСМП Перник и бившата Минна болница“, от разклонителна муфа пл. „Христо Ботев“ до Административен съд, Окръжна следствена служба и Окръжна прокуратура в гр. Благоевград“, 9-то РПУ – Банкя, ВВВУ „Георги Бенковски“ – Община Долна Митрополия, Изместване на участък от ОКЛ Варна – Бургас, в.з. Крушките .

Разширена е Единната електронна съобщителна мрежа, което даде възможност на много административни структури за ползване на услуги от Държавния хибриден частен облак, като структурите на областните и общински администрации използват възможностите за архивиране на данни в него, обмен на съобщения посредством Системата за сигурно електронно връчване, Системата за електронен обмен на съобщения (междуведомствен документооборот), WEB електронни пощи и използване на възможностите за създаване на федерирани портали.

През2022 г. са осигурени изчислителни ресурси в Държавния хибриден частен облак за изграждане на домейновата инфраструктура, пощенска услуга, документнооборотна система на Министерство на електронното управление. Оказано е съдействие при изграждането на федериран портал с официалния сайт на министерството.

По стратегическа цел 4: Повишаване нивото на мрежовата и информационната сигурност.

В съответствие със Закон за киберсигурност министерството осъществява функциите на Национално единно звено за контакт, което отговаря за координацията на въпросите, свързани с мрежовата и информационната сигурност и за трансграничното сътрудничество със съответните органи в други държави членки. МЕУ е и национален компетентен орган за административните органи и сектор „Инфраструктура на финансовия пазар“ и изпълнява функции на Национален екип за реагиране при инциденти в компютърната сигурност (CSIRT). Чрез реализирането на автоматично докладване на инциденти от организации, които са изградили собствени центрове за управление на сигурността ще се ускори времето на реакция и ще се повиши общото ниво на мрежова и информационна сигурност.

Изграждането и развитието на Национален център за реагиране при инциденти в компютърната сигурност е изискване съгласно чл. 19 от Закона за киберсигурност и ще пивиши значително нивото на мрежоватат и информационната сигурност. Центърът ще разшири и развие услугите, които Националния и Секторните ЕРИКС предоставят на конституентите си,

като предостави инструменти за анализ на инциденти и установяване на причините и начините за възникването им.

През 2022 г. в изпълнение на проект са създадени две лаборатории – лаборатория за forensic анализ и лаборатория за malware анализ, които ще спомогнат за повишаване на капацитета и способностите на Националния екип за реагиране при инциденти в компютърната сигурност (НЕРИКС). В рамките на проекта е реализирана и локална платформа MeliCERTes, която позволява обмен на оперативна информация, свързана с киберсигурността с Европейската мрежа от CSIRT. Изградена е зала за обучение и платформа за кооперация със Секторните ЕРИКС.

По стратегическа цел 5: Осигуряване на равнопоставен и широк достъп до ефективни, качествени и сигурни услуги на информационното общество за гражданите, бизнеса и държавното управление, както и равни възможности за придобиване на умения за използването им (Политика за информационно общество)

МЕУ играе координираща роля относно политиката за информационно общество като разработва стратегически и програмни документи чрез събиране и анализ на информация за изпълнението им от отделните министерства и ведомства. Представители на министерството участват в дейността на работните групи на Съвета по европейски въпроси, междуведомствени работни групи и комитети и групи към Европейската комисия.

Сред основните задачи на министерството е и проследяването на различни индикатори за развитие на ИТ и извършването на анализи от български и международни информационни и аналитични източници, свързани с тенденциите и прогнозите, което се залага в политическите документи за развитие на информационното общество и в частност на ИТ сектора. Проследяването на индикатори за напредъка в развитието на информационното общество е постоянна дейност. Представители на министерството участват в дискусии относно индикаторите и анализа на състоянието на базата на DESI (Digital Economy and Society Index), както и в консултациите по изготвянето на годишния доклад по държави на базата на DESI. В тази връзка представители на мвинистерството участват в Стратегическа група цифров единен пазар и техническа група по индикатори DESI.

Политиката за електронно управление е хоризонтална политика и нейното изпълнение се осъществява във взаимоотношение с всички административни органи, както и с лица, осъществяващи публични функции, и организации, предоставящи обществени услуги, академична общност, заинтересовани страни от частния сектор.

Определените показатели за изпълнение отразяват изпълнението на конкретните нормативно установени дейности, извършвани от отговорните за изпълнението структурни звена при изпълнение на възложените им функции. Целевите стойности по показателите за изпълнение са планирани на годишна база и постигнатите резултати показват, че преобладаващо от тях са изпълнени, а някой от тях са преизпълнени. Някой от целевите стойности на показателите не са изпълнени в пълен обем, като основна причина за това са преструктуриране, нововъзникнали функции, както и липсата на достатъчен персонал. В тази връзка и предвид факта, че изпълнението на целите е в съответствие с утвърдения график може да се счита, че целевите стойности в своята цялост са постигнати.

Фактори, оказали въздействие върху постигането на планираните/заявените целеви стойности:

- Административни проблеми, липса на ясно разграничение на отговорността по споделените дейности между институциите
- Крайно недостатъчен финансов и човешки ресурс за изпълнение на цялостната дейност
- Децентрализирано управление на цифровата трансформация в България
- Липсва Програма на правителството
- Липсва държавна политика за:
    - Критични интернет ресурси
    - Управление на ccTLDs
    - Управление на резервираните и блокирани имена за България в .eu
    - Интернет сигурност
    - Политика за универсално приемане (Universal acceptance)
    - Юрисдикция и международно законодателство
- Намиране на кадри с широкоспектърна експертиза и опит - техническа, правна, по европейски въпроси и осигуряване на конкурентни условия за работа в държавната администрация
- Нужда от специализирани обучения.